कल्प्यते दैवेनेतिशेषः ॥ कल्पतइतिपाठे विद्यतइत्यर्थः ॥ २० ॥ दीपयते संतापयति ॥ २१ ॥ इतिरामाभि० त्रिचत्वारिंशःसर्गः ॥ ४३ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥
एवंदुःखितां कौसल्यां सुमित्रा समाश्वासयतीत्याह ॥ विलपंतीमिति ॥ इदं वाक्यमित्यन्वयः ॥ १ ॥ कृपणंयथातथारुदितेनवाकिं अयुक्तमेवेत्यर्थः ॥ तत्रहेतुः स
द्गुणैर्युक्तइति ॥ तादृशस्यच नक्वाप्यपायइतिभावः ॥ पुरुषोत्तमइत्यनेनतस्येश्वरत्वंव्यंग्यं ॥ एवंच सर्वव्यापकत्वेनात्रापि सन्निधानाद्विलापादिव्यर्थमितिचव्यंग्यं ॥ २ ॥

नहिमेजीवितेकिंचित्सामर्थ्यमिहकल्प्यते ॥ अपश्यंत्याःप्रियंपुत्रंलक्ष्मणंचमहाबलं ॥ २० ॥ अयंहिमांदीपयतेद्यवन्हिस्तनूजशोकप्र
भवोमहाहितः ॥ महीमिमांरश्मिभिरुत्तमप्रभोयथानिदाघेभगवान्दिवाकरः ॥ २१ ॥ इत्यार्षेश्रीरामायणेवा० आ० अ० त्रिचत्वारिंशः
सर्गः ॥ ४३ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ विलपंतींतथातांतुकौसल्यांप्रमदोत्तमां ॥ इदंधर्मेस्थिताधर्म्यंसुमित्रावाक्यमब्रवीत्
॥ १ ॥ तवार्येसद्गुणैर्युक्तःसपुत्रःपुरुषोत्तमः ॥ किंतेविलपितेनैवंकृपणंरुदितेनवा ॥ २ ॥ यस्तवार्येगतःपुत्रस्त्यक्त्वाराज्यंमहाबलः ॥
साधुकुर्वन्महात्मानंपितरंसत्यवादिनं ॥ ३ ॥ शिष्टैराचरितेसम्यक्शश्वत्प्रेत्यफलोदये ॥ रामोधर्मेस्थितःश्रेष्ठोनसशोच्यःकदाचन ॥ ४ ॥
वर्ततेचोत्तमांवृत्तिंलक्ष्मणोस्मिन्सदानघः ॥ दयावान्सर्वभूतेषुलाभस्तस्यमहात्मनः ॥ ५ ॥ अरण्यवासेयद्दुःखंजानंत्येवसुखोचिता ॥
अनुगच्छतिवैदेहीधर्मात्मानंतवात्मजं ॥ ६ ॥

तदेवाह ॥ यइति ॥ श्लोकद्वयमेकंवाक्यं ॥ साधु सिद्धसंकल्पं कुर्वन्गतः वनमितिशेषः ॥ सत्यवादि
नं तत्वेनप्रसिद्धं ॥ ३ ॥ शश्वत् सर्वथा नित्यंप्रेत्य फलस्यामुष्मिकसुखस्योदयोयस्मात्तत्रधर्मे स्थितोऽतोनशोच्यः ॥ ४ ॥ सुसहायसंपत्तेश्च नशोच्यइत्याह ॥ वर्ततेचेति ॥
उत्तमांवृत्तिं पितृतुल्यशुश्रूषाव्यापारं वर्तते वर्तयते करोतीतियावत् ॥ लाभः सुखमेव ॥ ५ ॥ एवंवैदेह्यप्यनुगच्छतितेनलाभएव तस्य ॥ अनेनसर्वभूतदयावत्त्वेन लक्ष्म
णस्य सर्वभूताधारभूधारकशेषावतारत्वं धर्मानुगत्याच जानक्याःश्रीत्वंध्वनितं ॥ तेन रामस्यभगवत्त्वंध्वनित्वं ॥ ६ ॥